

רשות
המחקר
והחדשנות

Academy of Arts and Design
أكاديمية للفنون والتصميم
לאמנות ועיצוב Jerusalem ירושלים القدس

בצלאל
بتسلييل
Bezalel

סימפוזיון בצלאל למחקר יוצר

HOW WE DO RESEARCH

1—2
JUNE
2026

Room 365, 3rd Floor
Nathan Drahi Research and Innovation Center
Bezalel Academy of Arts and Design Jerusalem
Jack, Joseph and Morton Mandel Campus
1 Zmora St., Jerusalem

חדר 365, קומה 3
מרכז נתן דרהי למחקר וחדשנות
בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
קמפוס ג'ק, ג'וזף ומורטון מנדל
רח' זמורה 1, ירושלים

התכנסות
ARRIVAL AND GATHERING

09:30—09:00

דברי פתיחה
OPENING REMARKS

10:00—09:30

אדר' ליאת בריקס אתגר, סגנית נשיא בצלאל
Arch. Liat Brix Etgar, Vice President

ד"ר אדר' ברק פלמן, המנהל האקדמי לפיתוח המחקר בצלאל
Dr. Arch. Barak Pelman, Academic Director of Research Development

ד"ר טל חסדאי-ריפא, ראש רשות המחקר והחדשנות
Dr. Tal Hasdai-Rippa, Head of the Research and Innovation Authority

פאנל: מחקר יוצר ואקטיביזם
CREATIVE RESEARCH AND ACTIVISM

11:30—10:00

יו"ר: ישראלה שאער מעודד, עמיתה בכירה לקידום שוויון, מגוון וחיים משותפים. המחלקה לאמנויות המסך
Chair: Israela Shaer-Meoded, Senior Fellow for the Promotion of Equality, Diversity, and Shared Society, Department of Screen-Based Arts

איתן שוקר, המחלקה לצילום
Eytan Shouker, Department of Photography
דהדוד משחק הפירמידה: אבולוציה של מחקר, ממיפוי כלכלי וסוציולוגי, לפרויקטים אמנותיים, לאקטיביזם ושינוי מדיניות

Echoes of the Pyramid Scheme: The Evolution of Research: From Economic and Sociological Mapping, to Artistic Projects, Activism, and Policy Change

אורן עילם, המחלקה לתרבות חזותית וחומרית
Oren Ailam, Department of Visual & Material Culture
אמנות למלשינים, פעולה רדיקלית במרחב הציבורי
Art for Snitchers, Radical Action in the Public Space

נואל ערפאת, המחלקה לתקשורת חזותית
نوال عرفات, قسم التواصل البصري
Nawal Arafat, Department of Visual Communication

מחקר לפעולה
من بحث لنشاط
From Research to Action

אوسی ולד, המחלקה לאמנויות המסך
Osi Wald, Department of Screen Based Arts
הלופ האנימטיבי כפעולת התנגדות
The Animated Loop as a Form of Resistance

הפסקה
BREAK

11:45—11:30

פאנל: מתודולוגיות דיגיטליות במחקר יוצר
DIGITAL METHODOLOGIES IN CREATIVE RESEARCH

13:00—11:45

יו"ר: ד"ר ליאת לביא, התכנית לתואר שני בתקשורת חזותית, המחלקה לתרבות חזותית וחומרית
Chair: Dr. Liat Lavi, Master's Program in Visual Communication, Department of Visual and Material Culture

אמיר יציב, המחלקה לצילום

Amir Yatziv, Department of Photography

דין וחשבון לאקדמיה: פיטר, הקוף של קפקא בחיים

A Report for An Academy: Peter, Kafka's Ape, Alive

פרופ' דב גנשרוא, המחלקה לעיצוב תעשייתי ע"ש פולונסקי

Prof. Dov Ganchrow, Polonsky Department of Industrial Design

Computational Research Tools as Creative Tools

כלי מחקר חישוביים ככלי יצירה

אורן משה, המחלקה לתקשורת חזותית

Oren Moshe, Department of Visual Communication

עיצוב ויצירה בעידן הבינה

Design and Creation in the Age of AI

ארוחת צהריים
LUNCH

14:00—13:00

פאנל ראשי מחלקות

15:00—14:00

המחקר בראש: ראשי מחלקות על פרספקטיבות דיסציפלינריות במחקר יוצר
Talking Heads: Department Heads on Disciplinary Perspectives in Creative Research

יו"ר: פרופ' אדר' אלס ורקבל, ראש בית הספר לארכיטקטורה

Chair: Prof. Arch. Els Verbakel, Head of the School of Architecture

דנה גז, ראש המחלקה לתקשורת חזותית

Dana Gez, Head of the Department of Visual Communication

דוד עדיקא, ראש המחלקה לצילום

David Adika, Head of the Department of Photography

ניצן דבי, ראש המחלקה לעיצוב תעשייתי

Nitsan Debbi, Head of the Polonsky Department of Industrial Design

יעל עצמוני, ראש המחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית

Yael Atzmony, Head of the Department of Ceramics & Glass Design

1.6

הפסקה
BREAK

15:15—15:00

פאנל: מחקר אמנותי: פרספקטיבות ופרקטיקות
ARTISTIC RESEARCH: PERSPECTIVES AND PRACTICES

16:45—15:15

יו"ר: ד"ר שאול סתר, ראש התכנית לתואר שני במדיניות ותיאוריה של האמנויות
Chair: Dr. Shaul Setter, Head of the Master's Program in Policy & Theory of the Arts

פרופ' שרון יערי, המחלקה לצילום, התכנית לתואר שני באמנויות
Prof. Sharon Ya'ari, Department of Photography, Master's Program in Fine Arts
צמחים שלא רציתי, וצמחים שכן
Plants I Didn't Ask For, Ones I Did

מיכל הלפמן, המחלקה לאמנות ע"ש בלאנש ורומי שפירו
Michal Helfman, Blanche and Romie Shapiro Department of Fine Arts
הרשאה להשראה: המציאות העולה על כל דמיון
For Real: Inspiration Beyond Imagination

אורה לב, המחלקה לצילום
Ora Lev, Department of Photography
הפרוטוקול של השגיאה
The Anomaly Protocol

הפסקה
BREAK

17:00—16:45

PERFORMANCE / RESEARCH
PETER IS BACK: A MACHINE PERFORMANCE

18:00—17:00

אמיר יציב, המחלקה לצילום
Amir Yatziv, Department of Photography

קבלת פנים והרמת כוסית במרפסת
SYMPOSIUM RECEPTION IN THE TERRACE

20:00—18:00

איתן שוקר

המחלקה לצילום

הדהוד משחק הפירמידה: אבולוציה של מחקר, ממיפוי כלכלי וסוציולוגי, לפרויקטים אמנותיים, לאקטיביזם ושינוי מדיניות

הרצאה מבקשת להציג דינמיקה מחקרית ייחודית וארוכת טווח, שהחלה בשנת 1997 וצמחה מתוך פרויקט ותערוכת "משחק הפירמידה" שהוצגה בשנת 2008. ההרצאה תחשוף מודל ספיראי, הנע בין מחקר אקדמי-סוציולוגי-כלכלי, פרקטיקה אמנותית בין תחומית, והשפעה רגולטורית מוחשית בשטח. מתוך בחינת המנגנונים הכלכליים והחברתיים הקשורים ליצירה, והצגה ושיווק של אמנות פלסטית בישראל, פיתחתי מתודולוגיה בעלת אופי ספיראלי, הנשענת על מעבר בין שלבים:

⊕ השלב האנליטי, שחשף את יחסי הכוח והמבנה ההיררכי של שדה האמנות באמצעות כלי מחקר כמותיים ואיכותניים. ⊖ השלב היצירתי (Art-Based Research), שתרגם את הנתונים ל"מעבדה חזותית" בחלל הגלריה, והפך מידע יבש לחוויית צפייה וקנייה המזמינה קריאה ביקורתית. ⊕ חזרה לשלב מחקרי עיוני Research per se. ⊕ המשך לשלב פרקטי-אקטיביסטי במסגרת האיגוד המקצועי של האמנים הפלסטיים. ⊖ השלב הרפלקסיבי, הבוחן במבט לאחור את תוצרי המחקר, את הפעולה האמנותית והשפעתה על שדה האמנות.

במסגרת השלב הרפלקסיבי, אראה כיצד הפעולה האמנותית חרגה מגבולות הגלריה והפכה לאקטיביזם רגולטורי משמעותי – החל מכהונה בת ארבע שנים כיו"ר איגוד האמנים הפלסטיים, דרך פרסום מחקרים ודוחות מקיפים על היבטים כלכליים וסוציולוגיים של עולם האמנות, הקמת ערוץ הפירמידה היוטיובי וסיקור אחורי הקלעים ע"י דמותו של ד"ר שפיץ כאלטר האגו שלי. ההרצאה תדגים כיצד מחקר אמנותי משולב בארטיביזם Activism ואקטיביזם רגולטורי Regulatory Activism יכול להפוך לכלי רב-עוצמה להעלאת תודעה מעמדית/פרוגרסיבית Consciousness Raising ושינוי מדיניות ממסדית.

איתן שוקר מרצה בכיר, וחבר סגל במחלקה לצילום בבצלאל. בשנת 2004 יזם את הקורס הרב מחלקתי "אמנות ואקטיביזם במרחב הציבורי" המועבר עד היום בפורמטים שונים. בשנת 2021 הושק סרט הדוקו "מעיפים חומות" של הבמאי סולי אלפקס, העוקב אחרי עשור של פרויקטים אקטיביסטיים, שנעשו במסגרת הקורס, והביאו לשינוי תוכניות עירוניות לסלילת כביש ארבע-מסלולי בקטמונים, לטובת הקמת שבילי אופניים והולכי רגל והקמת פארק המסילה בירושלים. זוכה פרס ברלינסקי, מטעם המל"ג, למרצה מצטיין בתחום אקדמי-קהילה לשנת 2014. לצד עבודותיו האישיות מפתח פרויקטים חברתיים מבוססי אמנות בשיתוף קהילות. בשנים 2008-2012 כיהן בהתנדבות כיו"ר האיגוד המקצועי של האמנים הפלסטיים בישראל, וכיום מכהן כיו"ר ארגון המרצים של בצלאל. עוסק במחקר בתחום מדיניות תרבות, פרסם מספר מחקרים ודו"חות בנושא בארץ ובחו"ל, ומתייחס לתחום גם דרך פרסונה יוטיובית כד"ר שפיץ מערוץ הפירמידה.

אורן עילם

המחלקה לתרבות חזותית וחומרית

אמנות למלשינים, פעולה רדיקלית במרחב הציבורי

בקורס אמנות למלשינים במחלקה לתרבות חזותית וחומרית הסטודנטים נשלחים למשימות גרילה של הטמעת אובייקטים במרחב הציבורי, גופי תאורה גרילה, טקסטים במקומות לא שגרתיים ופרפורמנס בגופם כל זאת במטרה לחשוף רבדים נסתרים של המרחב, למי הוא שייך ומי ממודר ממנו? הם מפגינים פגיעות, דעות פוליטיות או מחפשים פיוטיות רגעית במקום בלתי צפוי במטרה להפוך זירת הפשע לבית מקדש ארעי. המרחב מאפשר מסלול עוקף אינטלקט וסוכני מידע ברשתות החברתיות ומייצר דיבור ישיר עם עובר אורח שיכול להיות רחוק ממך שנות אור וחסום ממפגש עם הזר שנות עור. דרך התרגילים הסטודנטים מתמקמים ומווסתים את רדיקליות של הפעולה, אם יצקו חזק מדי העבודה עלולה להחזיר את הצופים לחיק בתי הגידול שלהם ואם ילחשו חלש מידי הרעיון עלול להתפספס.

אורן עילם, מרצה במחלקה לתרבות חזותית וחומרית, בוגר עיצוב תעשייתי בבצלאל. אמן רב תחומי העוסק באמנות מרחב ציבורי, טכנולוגיה ותיאטרון. הציג את עבודותיו בפאצ'ה קוצ'ה תל אביב, TEDx גלריות ובמות בארץ ובעולם. פרסם מאמר על הקורס אמנות למלשינים בכנס AMPS של אוניברסיטת ליסבון LTT 2026 של אוניברסיטת NYU

נואל ערפאת

המחלקה לתקשורת חזותית

ממחקר לפעולה

ההרצאה תעסוק בנוכחותה החלקית והמשובשת של השפה הערבית במרחב הציבורי, ובאופן שבו השפה הערבית, התרבות והנרטיב הפלסטיני מיוצגים/מודרם באמצעות עיצוב חזותי. דרך שלושה פרויקטים מתחומי העיצוב, האמנות והמרחב הציבורי, יוצג כיצד תיעוד ומחקר של טעויות תרגום, שגיאות והיעדרות הופכים לפרקטיקה עיצובית ביקורתית ואקטיביסטית, המבקשת להתערב במציאות הלשונית הקיימת, לערער על ההיררכיות בין השפות וליצור תקשורת חזותית מדויקת, נגישה ושוויונית.

נואל ערפאת מעצבת גרפית רבת-חומית, מרצה, אמנית ואקטיביסטית. פועלת בשדה התרבות והאמנות בארץ ובחו"ל עם דגש על עיצוב דו ותלת לשוני. מתמחה בהפקות דפוס של ספרים מסוגים שונים: קטלוגים, ספרי אמן, ספרי עיצוב וכד'. בנוסף, בונה אריוזות גרפיות לסרטים, שפות חזותיות עבור לקוחות פרטיים, בוטיקים, מרכזים קהילתיים, חברות וגלריות מובילות. שפות אלו מכסות

הן את ההיבט הדו-מימדי והן את ההיבט התלת-מימדי במרחב הציבורי. מרצה ללימודי טיפוגרפיה לשנה א' ב' ולטיפוגרפיה ערבית לשנים ג' ד' במחלקה לתקשורת חזותית בצלאל. ערפאת מארגנת ומעבירה סדנאות והרצאות בנושא עיצוב דו ותלת לשוני באירועים שונים. עוסקת במחקר אודות השפה הערבית, מיקומה במרחב הציבורי והיחס המופנה כלפיה.

אוסי ולד

המחלקה לאמנויות המסך

הלופ האנימטיבי כפעולת התנגדות

הרצאה זו מבקשת לבחון את ה"לופ" באנימציה לא רק כאלמנט טכני או צורני, אלא כמתודולוגיה של מחקר אמנותי העוסק בהתמדה ובהתנגדות אל מול מציאות פוליטית וביטחונית מעורעת. בבסיס ההרצאה עומד גוף עבודות מתוך תערוכת היחיד "אורות מעוקמים במרומים", המורכב בין היתר מיומן אנימציה דוקומנטרי שנוצר בין השנים 2022-2025 — תקופה שאופיינה במחאה נגד המהפכה המשטרית ובמלחמה מתמשכת.

אבן הבניין של העבודות היא הלופ האנימטיבי על תצורותיו השונות (הלופ המושלם, השזור והמתפתח). באופן מסורתי, הלופ נתפס כמייצג "תקיעות" וחזרה אינסופית ללא מוצא. אולם, דרך פעולת הציור החזרתית, ותוך הישענות על מטאפורות מתוך עולם הפיזיקה (כגון עיקום קואורדינטות הזמן ושימור אנרגיית התנועה), ההרצאה מציעה קריאה מחודשת של הלופ ככלי של התנגדות מתוך התמדה וכמנוע של תקווה.

אוסי ולד היא יוצרת אנימציה ומרצה במחלקה לאמנויות המסך בבצלאל, זוכת פרס גרוס לשנת 2022. עבודתה מחוברת לחקר של תנועה, ומגשרת בין רקע רב שנים במחול לבין השכלה פורמלית במדעים המדויקים.

בין עבודותיה: סרט דוקו-אנימציה אשר נמכר לשידור בערוץ הסטרימינג של הניורק, מיצב אנימציה שהוקרן על חוף הים, מחקר אנימטיבי של ארכיון הקטלוגים של מוזיאון ישראל, עבודת מחול שבה היא מפעילה קופסת אנימציה קסומה, עבודת במה למוזיקאים רקדניות ומסך, סרט אנימציה המספר את סיפורו של שחקן שחוהה התקף חרדה בנתב"ג, ועוד. משמשת כמנטורית, יועצת אמנותית ולקטורית בקרנות וחממות אנימציה. עבדה כחלק מצוות האנימציה של "ואלס עם באשיר" ו"כנס העתידינים" בבימויו של ארי פולמן.

אמיר יציב

המחלקה לצילום

דין וחשבון לאקדמיה: פיטר, הקוף של קפקא בחיים

פיטר הוא קוף שהפך לאדם, והוא עולה לבמה כדי לתת דין וחשבון על חייו — בדיוק כמו הדמות מ"דין וחשבון לאקדמיה" של קפקא. אך פיטר שנפגוש הוא ישות בינה מלאכותית הפועלת בזמן אמת לאורך השנה האחרונה, ללא הפסקה — מדברת, נזכרת ומגיבה לקהל החי שמולה. זוהי הצצה אל מאחורי הקלעים של תהליך היצירה של פיטר: הזיכרון שלו, כיצד הוא זוכר וגם כיצד הוא שוכח; "ארכיון פיטר", מאגר חי של שיחותיו עם העולם שהפך לאובייקט מחקר בפני עצמו; והאופן שבו פיטר מחקה התנהגות אנושית ונוכחות חיה דרך עוגנים התנהגותיים, היסוס, סתירה ורגש.

live performer, filmmaker, and video artist working with live **אמיר יציב** simulation, artificial intelligence, and performance, alongside film and installation. In his recent theater work Peter Is Back, he created a live performance with an AI-driven creature that performs and responds in real time. He is a graduate of Bezalel Academy of Art, Jerusalem (2008) and UDK (Hito Steyerl class, 2010) Berlin

פרופ' דב גנשרוא

המחלקה לעיצוב תעשייתי ע"ש פולונסקי

כלי מחקר חישוביים ככלי יצירה

Computational Research Tools as Creative Tools A look at how analytical software developed for the study of prehistoric tools are in fact themselves tools, and as such, capable of creating artifacts, not simply of extracting information from them. The software's academic, technological, and topical framing additionally supplying ample ground for reflection on object-making through the process of peer-reviewed publication.

As a design professional Ganchrow has worked over the **פרופ' דב גנשרוא** past three decades on diverse projects spanning the fields of medical, consumer, furniture, and museum exhibit design alongside the creation of more personal, experimental, and conceptual works. Together with late studio partner Prof. Ami Drach (1963-2012) he has shown extensively at many international venues including the MOMA, Pompidou Center, Smithsonian's Cooper Hewitt Design Museum, and is included in private and museum collections such as New York's MAD Museum, Switzerland's MUDAC, and the Pompidou Center in Paris. His design works are often characterized by intelligent use and manipulation of materials and technologies, a dialogue .with prehistory, the incorporation of Readymades, as well as humor

אורן משה

המחלקה לתקשורת חזותית

עיצוב ויצירה בעידן הבינה

ההתפתחות המואצת והמעריכית של הבינה המלאכותית מחוללת מהפכה עמוקה בעולם העיצוב והיצירה ומעלה שאלות אתיות ופרקטיות קריטיות על עתיד החברה, התרבות, המדיה והאקדמיה. ההרצאה מציגה תמונת מצב דינמית של השדה המקצועי המשתנה, ומציבה במרכז הדיון את שאלת מותר האדם מן המכונה ואת ייחודיות הרגש וההסכנות האנושית ביצירה. מתוך התמודדות עם סוגיות מורכבות כמו "בעיית ההלימה" (Alignment), ו־Human-in-the-loop, תשורטט מפה רעיונית המגדירה מחדש את המעצב.ת כ"מנצח.ת" (Orchestrator), אוצרת.ת ובוחרת.ת בעידן של שפע אפשרויות בלתי מוגבל. לסיכום, יוצג חזון המרכז לבינה מלאכותית כפלטפורמה מחקרית והגותית, המקדמת אג'נדה מקיפה של אוריינות ביקורתית, אתיקה מקצועית ושינוי פדגוגי המציב דגש מרכזי על ניהול תהליך החשיבה, היצירתיות והערכים האנושיים.

אורן משה יזם הייטק, איש טכנולוגיה ומומחה לעיצוב ופיתוח מוצרים דיגיטליים. ניסיון עשיר של מעל ל-25 שנה בפיתוח יזמות, חדשנות מוצרית, עיצוב ופיתוח מוצרים טכנולוגיים, במפגש שבין ניהול מוצר וחווית משתמש (Product UX), בינה מלאכותית (AI) תוכן ואמנות דיגיטלית (Digital & Generative Art). לאורך הקריירה משלב בהצלחה בין עולם היזמות הטכנולוגית לבין הובלה אקדמית. משמש כיום כמייסד-שותף של פלטפורמת האמנות הדיגיטלית הבינלאומית [Niiio.com](https://niiio.com).

בעברו ייסד וניהל חברת עיצוב ופיתוח מוצרים (שנרכשה על ידי קבוצת עורק), וכיהן כסמנכ"ל עיצוב (CDO) וחבר הנהלה בכירה בחברת הפדגוגיה הטכנולוגית הבינלאומית עת-הדעת (Time To Know). במסגרת תפקידיו צבר ניסיון רב בעבודה מול תאגידי ענק בינלאומיים דוגמת Samsung ו־SAP, לצד ליווי חברות סטראט אפ מובילות מהשלב הראשוני ועד הצלחה כלכלית כגון Wix, Nice, Amdocs ו־MyHeritage. מרצה וחבר סגל בכיר בתקש"ח בצלאל, בה ייסד את המסלול ללימודי עיצוב אינטראקטיבי החל משנת 2001, והחל משנת 2025 מכהן כראש המרכז למחקר בינה מלאכותית (AI). בוגר תואר ראשון בעיצוב (B.Des) בהצטיינות מבצלאל, זוכה פרס "סנדברג" למצוינות בעיצוב, הציג מיצגים ופרויקטים דיגיטליים בפסטיבלים ותערוכות בינלאומיות וקרתיות ברחבי העולם.

פאנל ראשי מחלקות

דנה גז, ראש המחלקה לתקשורת חזותית
דוד עדיקא, ראש המחלקה לצילום
ניצן דבי, ראש המחלקה לעיצוב תעשייתי
יעל עצמוני, ראש המחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית

שיח פתוח בין ראשי מחלקות על מקום המחקר מבוסס יצירה בתחומי הידע הדיסציפלינריים
בבצלאל. הפאנל יעסוק בשאלות הבאות:

כיצד יכולה בצלאל להגדיר "מחקר באמצעות יצירה" באופן המשקף את זהותה כאקדמיה
לאמנות, עיצוב וארכיטקטורה, תוך שמירה על קפדנות אקדמית בין תחומי ידע, פרקטיקה
ויצירה מגוונים?

אילו צורות של עדות, תיעוד והערכה מתאימות למחקר מבוסס-יצירה בבצלאל, במיוחד כאשר
הידע נוצר באמצעות ניסוי חומרי, חקירה חזותית, פרקטיקה מרחבית, מלאכה, טכנולוגיה, פדגוגיה
או מעורבות ציבורית? כיצד יכולות המחלקות בבצלאל לתמוך בחברי וחברות סגל ובסטודנטים
וסטודנטיות בפיתוח פרויקטים של מחקר באמצעות יצירה, התורמים הן לחדשנות דיסציפלינרית
והן לדיונים תרבותיים, חברתיים, סביבתיים וטכנולוגיים בישראל ובעולם? נדון בקשר בין ההוראה
במחלקות לבין המחקר בבצלאל ובאתגרים של פיתוח מחקר באקדמיה מבוססת פרקטיקה.

פרופ' שרון יערי

המחלקה לצילום, התכנית לתואר שני באמנויות

צמחים שלא רציתי, וצמחים שכן

תיאור קצר של שני תהליכי עבודה ארוכי טווח מהשנים האחרונות: *Plants I didn't ask for, ones I did* והגדלה בחצר קטנה בחולון במשך 55 שנים. *The Romantic Trail and The Concrete House*. "בני אור, באר שבע" — פרויקט מרכזי בגוף עבודה רחב הבוחן את עקבות המפגש בין האתוס המודרניסטי לבין מציאות היום יום בסביבות מגורים בישראל — פעולות ויוזמות של יחידים, ארעיות לכאורה, שהותירו חותם קבוע המרחב הציבורי.

פרופ' שרון יערי צלם, אמן ומרצה לצילום ואמנות. בוגר המחלקה לצילום וידאו והדמיה ממוחשבת בבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים (1994), בעל תואר שני (Mphil) מהפקולטה לעיצוב אמנות וטכנולוגיה, אוניברסיטת דרבי, בריטניה (2001).

יערי הציג תערוכות יחיד במוזיאון תל אביב לאמנות, Haus Esters, Kunstmuseen, Krefeld, Galerie Martin Janda, Vienna Lisson, Kunstverein Heilbronn, גלריה זומר לאמנות עכשווית בתל אביב ובציריך, מוזיאון הגלריה הלאומית בוילנה ליטא, Gallery London, Lombard Freid NY, Andrea Meislin Gallery NY, מוזיאון הרצליה לאמנות וכן תערוכות קבוצתיות רבות.

זכה בפרס קרן אמת, תרבות ואמנות — צילום, 2018; פרס קונסטנטינר לצילום, מוזיאון תל אביב 2010; פרס עידוד היצירה 2009, פרס קרן גוטסדינר לאמנות ישראלית, מוזיאון תל אביב, 2005; פרס שר התרבות בתחום האמנות הפלסטית, 2000; פרס ז'נט וג'ורג' ג'אפין, קרן התרבות אמריקה-ישראל 2004; פרס ז'ראר-לוי לאמן צעיר מוזיאון ישראל 1999.

מיכל הלפמן

המחלקה לאמנות ע"ש בלאנש ורומי שפירו

הרשאה להשראה: המציאות העולה על כל דמיון

המחקר האמנותי מתאפיין בתנועה דיאלקטית בין האינטלקט, אשר צד את מה שכבר מופיע במציאות כידע גלוי, לבין פעולת הדמיון, הזורקת את עצמה אל מה שטרם הומשג. המחקר האמנותי מתייצב על הגבול הלימינלי שבין הניתן לחקירה לבין טבעו של הקיום להישאר בלתי מושג ובלתי מומשג. המתח הזה בדיוק הוא המתח הפואטי — מחול של כיסוי וגילוי.

מיכל הלפמן אמנית רבת-חומית, שעבודותיה מבוססות על מחקר היסטורי ועכשווי של דמויות וארגונים שפעלו תחת תנאים של אי-ודאות ופגיעות. השילוב בין עובדות לפיקציה מהווה בסיס לעבודות מיצב המשלבות וידאו ופרפורמנס. עבודותיה של הלפמן מחפשות אחר מודלים שהם בזמנית מעשיים ואלגוריים, ומגיבים לאי-הוודאות המאפיינת את החברה האנושית בת זמננו כמצב עניינים כרוני.

אורה לב

המחלקה לצילום

הפרוטוקול של השגיאה

מתן שמות, מיון, קטלוג, המעשה האנושי במדעי הטבע — בביולוגיה, באסטרונומיה, בפיזיקה. מעשה הנותן לנו תחושה שאנחנו נמצאים במקום הגיוני, רותמים את יכולות החושים ומצבורי הידע שלנו כדי לסווג, למדוד, לחלק את המרחב לפרקים, לדמיין שיש לנו בעלות עליו. גופי העבודה שנסקור והוצגו ברובם בתערוכה 'מדידת השעות', בוחנים את האופן בו משקף הצילום את הטבע. העבודות התפתחו מתוך תודעה מחקרית גם בשדה החומרי — צילום ניסיוני, צילום ללא מצלמה, ועבודה שנעשית ברובה במעבדת הצילום. וגם בשדות של פרהיסטוריה וארכאולוגיה, בוחנות אופנים לשקף את טבעו של עולם התופעות.

אורה לב אמנית, צלמת, מרצה לצילום. פועלת בצילום סטילס, וידאו ארט וצילום ללא מצלמה. עבודותיה בוחנות רעיונות של קיומיות והמשגה במדעי הטבע. עוסקת בשדות מדעיים כפי שמתורגמים לאמנות, באבולוציות אפשריות ושינויים בלתי הפיכים בסביבה.

2.6

	התכנסות ARRIVAL AND GATHERING	10:00—09:30
MEAN IMAGES ושיחה על מעמד הדימוי בעידן של בינה (ד)גנרטיבית MEAN IMAGES (AFTER HITO STEYERL) AND A CONVERSATION ON THE STATUS OF THE IMAGE IN AN AGE OF (DE)GENERATIVE AI	כרמי דרור, המחלקה לאמנות ע"ש בלאנש ורומי שפירו, אילנית קונופני, המחלקה לצילום והתכנית לתואר שני במדיניות ותיאוריה של האמנויות, חגית קיסר התכנית לתואר שני בתקשורת חזותית Carmi Dror, Blanche and Romie Shapiro Department of Fine Art, Ilanit Konopny, Department of Photography and the Master's Program in Policy and Theory of the Arts, Hagit Keysar, Master's Program in Visual Communication	11:00—10:00
	הפסקה BREAK	11:15—11:00
פאנל: מחקר יוצר בין תיאוריה לפרקטיקה CREATIVE RESEARCH: BETWEEN THEORY AND PRACTICE	יו"ר: ד"ר גל הרץ, ראש המחלקה לתרבות חזותית וחומרית Chair: Dr. Gal Hertz, Head of the Department of Visual & Material Culture ד"ר טל פרנקל אלרוי, ד"ר ראובן זהבי, המחלקה לתרבות חזותית וחומרית, המחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית והמחלקה לצורפות ואופנה Dr. Tal Frenkel Alroy & Dr. Reuven Zahavi, Department of Visual & Material Culture, Department of Ceramics & Glass Design, Department of Jewelry and Fashion בעקבות בוסביר: צמתים בין מחקר ויצירה In the Footsteps of Busbir: At the Crossroads of Research and Art אדר' שרון קוניאק, המחלקה לתרבות חזותית וחומרית Arch. Sharon Koniak, Department of Visual & Material Culture סיפורי חפצים: קראפט כמרחב של השיבה להיסטוריה Crafting Stories: Craft Objects and the Return of History ד"ר חגית קיסר, ראש התכנית לתואר שני בתקשורת חזותית Dr. Hagit Keysar, Head of the Master's Program in Visual Communication עיצוב ביקורתי במדעי הרוח הדיגיטליים: "ארכיון ירושלים" כממשק גנרטיבי וכאפשרות להיסטוריה עתידית Critical Design for the Digital Humanities: Reimagining "The Jerusalem Archive" as a possibility for Future Histories אדר' דליה נחמן פרחי, בית הספר לארכיטקטורה Arch. Dalia Nachman Farchi, School of Arcituctre ללמוד מחדרי אוכל: דילמות של שימור בש' קטנה, כחלק מתרבות קיבוצית בתנועה Learning from the Kibbutz Dining Halls: Dilemmas of conservation with a lower-case c', within Kibbutz Culture in Motion	12:45—11:15
	ארוחת צהריים LUNCH	13:30—12:45

טיול בשדה המחקר היצירתי: סיכום פעולתה של קבוצת הלמידה בנושא מחקר יוצר
A WALK THROUGH THE LANDSCAPE OF CREATIVE RESEARCH: SUMMARY
OF THE LEARNING GROUP'S WORK ON CREATIVE RESEARCH

14:30—13:30

ד"ר אדר' ברק פלמן, המנהל האקדמי לפיתוח המחקר בצלאל
 Dr. Arch. Barak Pelman, Academic Director of Research Development

ד"ר עפרי כנעני, התכנית לתואר שני במדיניות ותיאוריה של האמנויות
 Dr. Ofri Cnaani, Master's Program in Policy and Theory of the Arts

נעם שכטר, המחלקה לתקשורת חזותית
 Noam Schechter, Department of Visual Communication

ד"ר לנה דובינסקי, המחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית
 Dr. Lena Dubinsky, Department of Ceramics & Glass Design

ד"ר מרין זורע, התכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי
 Dr. Marine Zorea, Master's Program in Industrial Design

הפסקה
BREAK

14:45—14:30

פאנל: מרחבים למחקר יוצר
SPACES FOR CREATIVE RESEARCH

16:15—14:45

יו"ר: אדר' ייטב בוסירה, ראש תכנית לימודים מתקדמים, בית הספר לארכיטקטורה
 Chair: Arch. Ytav Bouhsira, Head of Advanced Studies, School of Architecture

אדר' עליאל קיי, אדר' סתיו דרוך, אדר' ליעד זנדמן, בית הספר לארכיטקטורה
 Arch. Aliel Kaye, Arch. Stav Dror, Arch. Liad Sandmann, School of Architecture

עיר ללא בניין
City Without a Building

נעמי גיגר, ראש תחום עיצוב והמעבדה לעיצוב חברתי, המחלקה לתקשורת חזותית
 Nomi Geiger, Head of Design Studies and the Social Design Lab,
 Department of Visual Communication

מרחבי ידע לא רשמיים בעיצוב חברתי
Informal Knowledge in Social Design

ד"ר אדר' ליאת סאבין בן שושן, המחלקה לתרבות חזותית וחומרית
 Dr. Arch. Liat Savin Ben Shoshan, Department of Visual & Material Culture

אטלסים של התנגדות: מיפוי שכנגד וידע מרחבי דו לשוני כמחקר יוצר
Atlases of Resistance: Counter-Mapping, and Bilingual Spatial Knowledge as Creative Research

רועי ביגר, התכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי
 Roei Bigger, The Master's Program in Industrial Design

מעבדת שדה לעיצוב חיים בתנאי קיצון מדבריים
A field laboratory for designing life in extreme desert conditions

ד"ר טל פרנקל אלרואי

המחלקה לתרבות חזותית וחומרית

ד"ר ראובן זהבי

המחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית והמחלקה לצורפות ואופנה

בעקבות בוסביר: צמתים בין מחקר ויצירה

האמן ד"ר ראובן זהבי חוקר יוצר בשנים האחרונות את רובע הזנות בוסביר, שהוקם בקזבלנה על ידי השלטון הקולוניאלי הצרפתי בשנות ה-20 של המאה הקודמת. מרחב החקירה יצירה מתפרס בין הארכיון לקנבס, בין תיעוד היסטורי לציורי מים, בין כתיבה אקדמית לעריכת ספרי סקיצות שמאגרים את הסדר הקיים. ד"ר טל פרנקל אלרואי הצטרפה אל המחקר היצירתי לפני כשלוש שנים, בתהליך של ליווי אוצרותי לתערוכה בגלריה BY5 בתל אביב ולספר שיצא בעקבותיה. במסגרת ההרצאה יוצגו מושגים מתוך אוצר המלים של בוסביר כמרחב היסטורי אבל גם כמרחב פעולה אישי, יצירתי ודיאלוגי, המאפשר לא רק ייצוג של ידע אלא יצירת תנאים להופעתו. בוסביר כמחקר יצירה הוא עדות פוליפונית, מולטי־מדיומלית. ביטוי לצורתו של מנגנון אכזרי אבל גם לאופן ההתנגדות שהתוו נשים בחיי היומיום.

ד"ר ראובן זהבי אמן וחוקר, מרצה במחלקות לצורפות ואופנה ובמחלקה לתרבות חזותית וחומרית בבצלאל. בסטודיו בירושלים (ובפריז) הוא עוסק בציור וברישום, בספרי אמן, במיצבים ובוידאו־ארט. הוא הוציא לאור ב-2025 את "בוסביר — ספר אמן בעקבות רובע הסחר בנשים בקזבלנקה הקולוניאלית". בוסביר עומד במרכז היצירה שלו בשש השנים האחרונות ולאחר התערוכה הראשונה שעסקה רק בבוסביר ב־BY5 שאצרה טל פרנקל אלרואי, העיסוק בבוסביר ובקולוניאליזם הסתעף בתערוכה "מעניין מה היית חושבת" המוצגת כעת במעמותה בבית הנסן, לסוגיית שולחן האוכל כזירת עימות תרבותית ולתופעת הכישופים בתערוכה שהוצגה בינואר 2026 בנולוז בתל אביב.

ד"ר טל פרנקל אלרואי מרצה במחלקה לתרבות חזותית וחומרית ובמחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית בבצלאל ומנהלת הקמת מרכז הידע במוזיאון אום אל פחם לאמנות. חוקרת בתחומי הפנומנולוגיה והפואטיקה, אוצרת ויוצרת. מחקרה על הפואטיקה של הסופר יואל הופמן התפרסם ב"ספר על יואל הופמן" בהוצאת רסלינג בשנת 2020. ספרה "תך מכליב" התפרסם בהוצאת תרסט בשנת 2021. כחלק מעבודתה כאוצרת ליוותה את ד"ר ראובן זהבי במחקרו היוצר על בוסביר ואצרה את התערוכה "רוחות בוסביר" שהוצגה בגלריה BY5 בתל אביב ב-2024. שיחה על עבודתם המשותפת התפרסמה בשנת 2025 בגיליון 11 של "בצלאל" — כתב עת לתרבות חזותית וחומרית, בעריכת ד"ר אהד זהבי, תחת הכותרת "מנגנון רב פנים במכונה מורכבת, מתוחכמת ואכזרית".

אדר' שרון קוניאק

המחלקה לתרבות חזותית וחומרית

סיפורי חפצים: קראפט כמרחב של השיבה להיסטוריה

בוטיק חילוה מרקט ביפו נפתח בדצמבר 2019 בידי אדריאה אבו שח'אדה. אפשר למצוא בו אוסף של חפצי קראפט פלסטיניים ייחודיים, מכלי זכוכית, טקסטיל ורקמה ועד לחפצי קרמיקה, נחושת ועץ. החפצים לוקטו מתוך מגוון מלאכות קהילתיות ויוזמות עיצוב פלסטיניות עצמאיות שאבו שח'אדה פגשה במשך שנים.

התבוננות במכלול החפצים חושפת שפה לא־מילולית הנשענת על מגע, מרקם וטקטיליות של היד העמלנית, ומספרת את סיפור חיים של יוצרים ויוצרות. אציג גישה של תרבות חומרית המבקשת להקשיב לקולות העולים מן החפצים ולבחון את המסע שלהם על פני זמן ומקום. אבקש להראות כיצד החפצים הופכים לחלק מסביבת ידע הפורשת רשת של קשרים חברתיים, פוליטיים וקהילתיים. כל חפץ נושא אתו היסטוריה וזיכרון של היוצרים והיוצרות הפלסטיניים שלו כקפסולת ידע חיה ודינמית.

כדי לקרוא שכבות אלו, אציג מהלך מתודולוגי לניתוח חפצים באמצעות קטלוג ביוגרפי ודיאגרמה פרשנית, השוזרים את הסיפור החומרי וההיסטורי של כל חפץ כמהלך של מחקר־יוצר הצומח מתוך ההיגיון הפנימי של הקראפט עצמו. מתוך הביוגרפיה של החפצים יתנסח ידע שאינו גלוי בהכרח במבט לינארי.

הניתוח של החפצים חושף דיאלוג בין פרקטיקות של יזמות עצמית ועיצוב עכשווי, העושות שימוש בכלים נאו־ליברליים והיגיון של שוק, לבין יצירה יומיומית הפועלת כמהלך של התנגדות. בתוך המתח הזה מוצבות מלאכות היד המקומיות כידע המניע המשכיות תרבותית ותביעה על מקום בכלים יצירתיים. חפצי הקראפט בבוטיק מציעים אפוא תרבות חומרית המאפשרת לדמיון עתיד פלסטיני הנשען על מסורת לא רק כזיכרון נוסטלגי, אלא כמהלך המבקש לעצב ולנסח מחדש זהות פלסטינית במרחב.

שרון קוניאק אדריכלית בוגרת Architectural Association בלונדון וחוקרת קראפט ותרבות חומרית. היא דוקטורנטית במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטה העברית, מחקרה עוסק באוצרות של מלאכות טקסטיל בתערוכות אמנות עכשוויות ובהקשרים החברתיים והפוליטיים של קראפט, בהנחיית פרופ' תמר אלאור וד"ר אריז' סבע־ח'ורי. היא בעלת תואר שני בהצטיינות בלימודי תרבות מהאוניברסיטה העברית ותואר שני בהצטיינות בניהול עיצוב וחדשנות (M.Des) מבצלאל.

החל מ 2018 היא מלמדת בבצלאל. יחד עם ד"ר יונה וייץ פיתחה את מודל רדיוס 100 לעיצוב חברתי במרחבים עירוניים, במסגרת המחלקה לתרבות חזותית וחומרית. המודל הוצג בתערוכות, הרצאות וכנסים בארץ ובעולם. עבודתן המשותפת פורסמה בספר מתודולוגי Radius 100: 2017—2021 נוסף על כך שרון לימדה עם יונה סדנה למחקר אנוש בתכנית לתואר שני בניהול עיצוב וחדשנות (M.Des).

ד"ר חגית קיסר

ראש התכנית לתואר שני בתקשורת חזותית

עיצוב ביקורתי במדעי הרוח הדיגיטליים:

"ארכיון ירושלים" כממשק גנרטיבי וכאפשרות להיסטוריה עתידית

כיצד התקשורת החזותית יכולה להפוך לשותפה מלאה בתהליכי מחקר? האם עיצוב אינטראקציה יכול לפתוח אפשרויות חדשות בממשק בין חוקרים ונתונים במדעי הרוח הדיגיטליים? ארכיון ירושלים הוא פרויקט דיגיטציה של מידע אורבני היסטורי שנאסף משישה ארכיונים שונים (עות'מאני, בריטי וישראלי) והתקיים בהובלת ד"ר נועה הייזלר-רובין ופרופ' מייק טרנר מבית הספר לארכיטקטורה בין השנים 2019–2022. מאגר המידע כולל כיום 25,000 מסמכים (תעודות, מפות, תכניות אדריכליות, צילומים ועוד) המתעדים 150 שנות תכנון ואורבניזציה של ירושלים, ומאורגן כפלטפורמה בקוד פתוח ובמידול ידע המאפשרת גמישות אונטולוגית. נראה שהארכיון מציע מרחב חקירה ייחודי החוצה נרטיבים טמפורליים ומשטריים שאפיינו את ההיסטוריה של ירושלים ואת האופן שבו היא נחקרת, אך מציב אתגרים משמעותיים, כמו ריבוי שפות וסוגים מגוונים של מסמכים. זהו ארכיון דיגיטלי בלום שצפונותיו טרם נחקרו, אך עשויים לצמוח ממנו נרטיבים אחרים, פחות נחקרים, החושפים היסטוריות קאונטר-אינטואטיביות של העיר. ההרצאה תציג רעיונות וכיוונים לויזואליזציות כ"מרחבי חקירה" שבהם ידע חדש נוצר באינטראקציה בין החוקרת, הנתונים, והממשק החזותי ותבחן את הפוטנציאל האנליטי, הומניסטי ואף פוליטי הטמון בחיבור האינטרדיסציפלינרי בין תקשורת חזותית למדעי הרוח הדיגיטליים. ארכיון ירושלים הינו פרויקט מחקר במימון ISF בהובלת ד"ר נועה הייזלר-רובין, פרופ' אביגיל יעקבסון, ד"ר יעל נצר.

ד"ר חגית קיסר חוקרת ויוצרת העוסקת בעבודותיה בבחינת הממדים הפוליטיים והמטריאליים של טכנולוגיה, ביחסים בין טכנולוגיות של שליטה, דמוקרטיזציה, ושחרור דרך מחקרה על האיזרוח, או הדה-קונסטרוקציה, של המרחב האווירי כמרחב ריבוני. חגית היא ראש התכנית לתואר שני בתקשורת חזותית ומלמדת בה, היא מלמדת גם בתואר השני במדיניות ותיאוריה של האמנויות ובבית הספר לארכיטקטורה.

אדר' דליה נחמן פרחי

בית הספר לארכיטקטורה

ללמוד מחדרי אוכל: דילמות של שימור בש' קטנה, כחלק מתרבות קיבוצית בתנועה

כיצד צורת החיים הרדיקלית ביותר במסגרת הפרויקט הציוני-ישראלי — הקיבוץ — מתבגרת, משתנה ולאן ממשיכה? מה עתידה, ומה תפקידם של אדריכלים/יות בדמיונה? "ללמוד מחדרי אוכל" — מחקר במסגרת המעבדה לתרבות קיבוצית בביה"ס לארכיטקטורה בבצלאל — בוחן את חדר האוכל הקיבוצי כמבנה מפתח וכמיקרוקוסמוס של חיי הקיבוץ, ערכיו ותמורותיו, וכמקרה מבחן לשאלות של ציבוריות, שיתופיות, חידושימור ועמיד המרחב הישראלי הלא-עירוני. לנוכח התמורות שעבר הקיבוץ בעשורים האחרונים — משברים, הפרטה, דעיכה, שיקום והחייאה מחודשת — המחקר בוחן כיצד ניתן לחשוב מחדש על שימור, לא כהקפאה של העבר, אלא כפרקטיקה תרבותית וביקורתית הפועלת בתוך תרבות קיבוצית בתנועה. במעבדה משולבים מחקר השוואתי רוחבי של חדרי אוכל קיבוציים עם מקרי בוחן ממוקדים, המבוססים על עבודת סטודנטים/יות ותכנון-מחקר יוצר מול קהילות קיבוציות. במסגרת זו מגובשות הצעות תכנוניות לחידושימור, שבהן התכנון הוא כלי מחקרי לחשוב, לבקר ולדמיין. מתוך כך ממשיכה להיבחן ולהתפתח גישת "שימור בש' קטנה" — גישה המבקשת להסיט את מוקד השימור מן האובייקט הסטטי אל היחסים הדינמיים שבין מרחב, שימוש, רעיון וקהילה.

אדר' דליה נחמן פרחי מרצה, חוקרת, אדריכלית פעילה ותלמידה נצחית. בוגרת המחלקה לארכיטקטורה בבצלאל (1999) ובעלת תואר שני בהצטיינות מהטכניון (2014). מלמדת בביה"ס לארכיטקטורה בבצלאל מאז 2014, ומ2022 גם מנהלת את המחלקה לארכיטקטורה בשלוחה החרדית של בצלאל, בתפקידה כרכזת האקדמית. היא עוסקת בקשר שבין רעיונות ועיצוב המרחב, בהנעת שינוי באמצעות ארכיטקטורה וחינוך. זאת, דרך טוטאליות עיצובית, אחריות חברתית, דמיון יוצר ואתיקה מקיימת. מתוך מחקרה פיתחה את גישת "שימור בש' קטנה" — גישה ביקורתית של שימור תרבותי ויומיומי, המתגרת תפישות שימור קונסרבטיביות, גישה אותה ממשיכה לפתח בפרקטיקה, במחקר ובהוראה. תחומי העניין המחקריים-תכנוניים שלה כוללים חידושימור, מרחבים שיתופיים, הלא-עיר, יומיום וקהילות, ו"חופנים" כתפישת יסוד מתודולוגית ומרחבית. היא מקימת סטודיו "חופנים אדריכלים", מ-2007, ומשנת 2024 יוזמת ומובילה את המעבדה לתרבות קיבוצית — "ללמוד מחדרי אוכל" — בביה"ס לארכיטקטורה בבצלאל.

ד"ר אדר' ברק פלמן, המנהל האקדמי לפיתוח המחקר בבצלאל
ד"ר עפרי כנעני, התכנית לתואר שני במדיניות ותיאוריה של האמנויות
נעם שכטר, המחלקה לתקשורת חזותית
ד"ר לנה דובינסקי, המחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית
ד"ר מרין זורע, התכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי

מהו מחקר יצירתי, וכיצד ניתן לנווט בשדה שמסרב להתייבב בתוך גבולות דיסציפלינריים ברורים? קבוצת הלמידה למחקר יצירתי נוסדה מתוך רצון להתמודד עם שאלות אלו: למפות את מופעי המגוונים של המחקר היצירתי, לחשוף את עושרו ואת פוטנציאל התרומה הייחודי שלו, ולנסח אמות מידה להערכת איכותו. הקבוצה, שפועלת מאז ינואר האחרון, מאגדת חמישה משתתפים ומשתתפות מחמישה תחומים: אמנות, אדריכלות, עיצוב תעשייתי, תקשורת חזותית וקראפט. במסגרת עבודתה ראינו חברי הקבוצה כ-25 מרצים ומרצות מבצלאל על פרקטיקות המחקר היצירתי שלהם, ערכו סקירות עדכניות של השדה ברמה הגלובלית, ופיתחו מיפוי של קריטריונים להערכת איכותו של מחקר יצירתי.

במושב "טיול בשדה המחקר היצירתי" נציג את הרקע להקמת הקבוצה, את מתודולוגיית העבודה והממצאים המרכזיים, וכן מערכת קואורדינטות שפותחה על ידי חברי הקבוצה, המשמשת ככלי ניווט בשדה המורכב, העשיר והרב-ממדי של המחקר היצירתי.

ד"ר אדר' ברק פלמן מרצה בכיר בבית הספר לארכיטקטורה והמנהל האקדמי לפיתוח המחקר בבצלאל. בבית הספר לארכיטקטורה, ברק מנחה פרויקטי גמר ואת סטודיו "אדריכלים-בנאים" במסגרתו הסטודנטים מעצבים ובונים הלכה למעשה מבנה בקנה מידה קטן. בתפקידו כמנהל האקדמי לפיתוח המחקר בבצלאל ברק מפתח את הקוריקולום המחקרי באקדמיה, ובשיתוף עם ראש רשות המחקר — את התכנית האסטרטגית לפיתוח המחקר בבצלאל. מחקריו עוסקים בתהליכי למידה והוראה של מלאכות, עיצוב ואמנות.

נעם שכטר מעצב גרפי המתמחה בעיצוב ספרים וטיפוגרפיה מורכבת. עבודותיו מציבות את הספר הרב-לשוני והדו-כיווני כאובייקט אנדמי לתרבות המקומית. מרצה בכיר במחלקה לתקשורת חזותית, בוגר בצלאל ובעל תואר MA בהצטיינות מהאוניברסיטה העברית, התכנית ללימודי תרבות. נעם הקים ומוביל שתי יוזמות: האחת ציבורית — תריסר ספרים, תחרות עיצוב הספרים של ישראל; והשנייה אקדמית — מט"ע: מעבדת טיפוגרפיה עברית, מכון מחקר חדש בבצלאל.

ד"ר עפרי כנעני אמנית וחוקרת היוצרת במדיה ופרפורמנס. כנעני משמשת כפרופסורית אורחת באוניברסיטה הטכנית של וינה, אוסטריה ועמיתת מחקר באוניברסיטת אמסטרדם, הולנד. היא מלמדת בבצלאל ובשנקר. כנעני הציגה בעבר בביאנלה לאדריכלות בונציה; במוזיאון המטרופוליטן בניו יורק; בטייט, לונדון; בPS1/MoMA בניו יורק; ובמוזיאון ישראל בירושלים והיא מארגנת שותפה של Choreographic Devices בICA, לונדון.

ד"ר מרין זורע יוצרת החוקרת את המציאויות המתהוות והביקורתיות של טכנולוגיה במרחב הביתי. תוך קריאה באתיקה של הטכנולוגיה ותהליכי עיצוב משתף, היא בוחנת קשרים קיימים ואפשריים בין אדם למכונה בעידן הפוסט־אנושי דרך מדיומים מוחשיים, צליליים, ויזואליים וכתובים. למרין תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת תל אביב ותואר שני ודוקטורט מהמכון הטכנולוגי בקיוטו, יפן. עבודותיה הוצגו ביפן ומחוצה לה, ומחקריה פורסמו והוצגו בממות מובילות לחקר אינטראקציית אדם־מחשב. מרין מובילה את הפרויקט המסכם במסלול עיצוב וטכנולוגיה בתוכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי בבצלאל.

ד"ר לנה דובינסקי מרצה בכירה וחוקרת במחלקה לעיצוב קרמי וזכוכית בבצלאל, ומרכזת את תחום המחקר במחלקה. בעבודתה היא מחברת בין טכניקות קראפט מסורתיות וידע חומרי היסטורי, ובין טכנולוגיות ייצור מתקדמות, כלים חישוביים וסביבות דיגיטליות. מחקריה עוסקים בפיתוח חומרים ושיטות ייצור לקרמיקה וזכוכית, בזיהוי עקבות טכנו־תרבותיים בממצאים ובפרקטיקות חומריות, ובפיתוח פדגוגיות היברידיים של קראפט. היא הובילה מענק מימ"ד, בתמיכת לשכת המדען הראשי במשרד הכלכלה והתעשייה ורשות החדשנות, לפיתוח טכנולוגיות ייצור חדשות לחומרים קרמיים מתקדמים. עבודותיה הוצגו בארץ ובעולם ונמצאות באוספים קבועים, ובהם אוסף האמנות של כנסת ישראל ואוסף מוזיאון העיצוב חולון.

אדר' עליאל קיי, אדר' ליעד זנדמן, אדר' סתיו דרור

בית הספר לארכיטקטורה

עיר ללא בניין

מזה כמה שנים שעוסק צוות המחקר במפגש הקטגורי שבין חילוני ודת, בין מקומי וגלותי, בין חומרי ונעדר. הקבוצה, שהחלה בתור קבוצת מחקר עצמאית, הפעילה ארבעה קורסי סטודיו לארכיטקטורה בהם סטודנטים בשנה הראשונה לתואר הראשון לאדריכלות בבצלאל השתתפו כיוצרים-חוקרים בשכונותיה החרדיות של ירושלים. יחד עם הסטודנטים, בוגרות השלוחה החרדית, חוקרים חיצוניים ואנשי קהילה, מבססת הקבוצה גוף ידע שחושף את העירוניות האורתודוקסית כמודל מרחבי רדיקלי.

ההרצאה תציג שיטת עבודה המבוססת על שותפות ופעולת שטח אינטנסיבית, המאפשרת לצוותי המחקר תנועה בין מרחבים פרטיים, ציבוריים וארעיים, וממסגרת את המחקר כפעולה של גילוי מתפתח ולא כהפקת ידע חיצוני אנקדוטלי על קהילה סגורה. נדון בממצאים ובאופן בו עושה הקבוצה שימוש בפרקטיקות אדריכליות של שרטוט ידני, מסמכי מדידה, מודלים רעיוניים ופרוטוקולי שדה המתפקדים ככלים אנליטיים המאפשרים הבנייה של תיאוריה מרחבית דרך יצירה.

אדר' עליאל קיי תואר ראשון בארכיטקטורה בהצטיינות, בצלאל האקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים. תואר שני בתוכנית הבינתחומית לאמנויות, אוניברסיטת תל אביב. שותפה בכירה במשרד קיסלוב-קיי אדריכלים. בין הפרויקטים שיזמה וניהלה: חידוש נמל יפו ותכנון האנגרים 2+3, קמפוס לאומנויות רמת אפעל ובית הספר דרכים לחינוך מיוחד בחולון. משמשת כראש מסלול לימודי היסוד בבית הספר לארכיטקטורה בבצלאל. יוזמת-שותפה של מעבדת המחקר 'פביליון בצלאל ע"ש הנרי אורבך' – פלטפורמה רב-תחומית החוקרת אדריכלות זמנית ועוסקת בתכנון של מבני ציבור קטנים ופרקטיקות עירוניות מבוססות-אירוע, בשיתוף עיריית ירושלים וגורמים מקומיים נוספים.

אדר' ליעד זנדמן תואר ראשון בארכיטקטורה, בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים. תואר שני במלגה מלאה בארכיטקטורה אוניברסיטת הרווארד, קיימברידג' ארה"ב. אדריכל, עורך וחוקר. בעבודותיו, בין אם בספרות, תערוכות, עיצוב זעיר, או תכנון מבנים ציבוריים, ליעד מתמקד באפשרות להפיק ספציפיות דרך המפגש בין שפה לארכיון. עבודותיו מבקשות לאתגר מוסדות, מבנים ונרטיבים קיימים, תוך חיפוש אחר מתחים לא מיושבים בין חומר, פרקטיקה וזיכרון מזרח-תיכוני.

אדר' סתיו דרור תואר ראשון בהצטיינות בארכיטקטורה, בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים. תואר שני במלגה מלאה בארכיטקטורה, אוניברסיטת ייל, ניו הייבן ארה"ב. אדריכלית עצמאית ופועלת בשיתוף פעולה עם משרד New Affiliates בניו יורק. הייתה עמיתת מחקר במרכז לאמנויות ולמדיה שיתופית (CCAM) של אוניברסיטת ייל, עורכת משנה בהוצאת בית הספר לאדריכלות של ייל, ומנחה בתכנית לתארים מתקדמים באדריכלות באוניברסיטת פרסונס ניו יורק ומרצה בסטודיו במחלקה לאדריכלות של בצלאל.

נעמי גיגר

ראש תחום עיצוב והמעבדה לעיצוב חברתי, המחלקה לתקשורת חזותית

מרחבי ידע לא רשמיים בעיצוב חברתי

מהו תפקידו של המעצב בשדה התקשורת החזותית כיום — בתקופה שבה עיצוב נדרש לפעול בתוך מערכות חברתיות, מוסדיות ופוליטיות מורכבות? הרצאה זו תעסוק במעבדה לעיצוב חברתי במחלקה לתקשורת חזותית בבצלאל כמרחב מחקר־פדגוגי הפועל בין האקדמיה לבין העולם האזרחי והציבורי. דרך פרויקטים המתקיימים בשיתוף גופים חברתיים, מוסדות ציבור וקהילות, תבחן ההרצאה כיצד ידע מחקרי נוצר לא רק באמצעות מתודולוגיות ותוצרים פורמליים, אלא גם דרך יחסים, סיפורים, אינטואיציות, משא ומתן, אילוצים ותהליכי עבודה לא־פורמליים. ההרצאה תציע להבין את המעבדה כאקוסיסטם של פעולה ולמידה, המתקיים על ציר כפול: מצד אחד מבנים פדגוגיים סדורים, אחריות מקצועית ועיצוב ברמה גבוהה; ומצד שני תהליכים פתוחים, כאוטיים ולעיתים בלתי צפויים, המבוססים על מפגשים אנושיים, הזדמנויות ושהייה בתוך אירודאות.

מתוך פרספקטיבה של תקשורת חזותית, ההרצאה תטען כי עיצוב חברתי אינו עוסק רק בפתרון בעיות, אלא ביצירת תנאים להבנה, לחיבור ולאיִיג'נסי — הן עבור המשתמשים והקהילות, והן עבור הסטודנטים עצמם, הפועלים במרחב ביניים שבין מסגרת אקדמית לבין מעורבות ממשית בעולם.

נעמי גיגר בוגרת המחלקה לתקשורת חזותית בצלאל, מעצבת גרפית, מרצה לעיצוב במגוון רחב של קורסים, ראש תחום עיצוב וראש המעבדה לעיצוב חברתי במחלקה לתקשורת חזותית בבצלאל.

בעברה, הקימה וניהלה את התוכנית לתקשורת חזותית בשלוחה החרדית בבצלאל עבדה במשך שנתיים בסטודיו של דוד טרטקובר, הייתה שותפה ומייסדת במשך עשור בסטודיו 2 לעיצוב גרפי יחד עם דנה גז והחל משנת 2020 בעלת סטודיו לעיצוב המתמחה בעיקר בעיצוב לתרבות ויצירת פרויקטים מסחריים לצד עבודות אישיות. בנוסף עסקה בפרויקטים חברתיים, ביניהם הקמת מרכז "נא לגעת" בנמל יפו, הכולל את מסעדת החושך "בלק אוט" ובית הקפה "קפישי", המופעלים על ידי אנשים עם מוגבלויות ראייה ושמיעה.

ד"ר אדר' ליאת סאבין בן שושן

המחלקה לתרבות חזותית וחומרית

אטלסים של התנגדות: מיפוי שכנגד וידע מרחבי דו־לשוני כמחקר יוצר

ההקשר המרחבי והפוליטי של ירושלים וסביבתה מנוהל ומעוצב במידה רבה דרך השפה. מתוך נקודת מוצא תיאורטית לפיה השפה אינה רק כלי לתיאור המקום אלא תשתית פוליטית המייצרת וממשטרת אותו, המעבדה האזורית הדו־לשונית בבצלאל פועלת כפלטפורמה מחקרית ופדגוגית המפרקת מושגי יסוד מרחביים בעברית ובערבית, וממפה את הופעותיהם הממשיות במרחב החיים השסוע. בהשראת מודל התרגום הדיאלוגי של פרויקט "מכתוב" ופרקטיקות של מיפוי־נגד (Counter-Mapping) מהעולם, ההרצאה תציג כיצד המעבדה מתרגמת מחקר לקסיקלי וביקורתי לכלים קרטוגרפיים יישומיים בשטח. כמהלך החותר תחת משטרי הידע התכנוניים והממסדיים, יוצגו שני מקרי בוחן מרכזיים המשלבים מחקר ארכיוני, תיעוד חזותי וקרטוגרפיה סובייקטיבית המבוססת על ביוגרפיות אישיות ועדויות בעל־פה:

1. פירוק רב־שכבתי של מושג ה"שער" באב / בוואבה) באזור שער שכם (באב אל־עמוד), והאופן שבו נרטיב החיים הארעי של קהילה נעדרת בית קבע משתלב בתוך המפה.
2. פעילותה של מעבדת המיפוי במסגרת פרויקט "אטלס בית צפאפא" מחקר קהילתי והשתתפותי (במימון רשות המחקר בבצלאל) המייצר קריאה פוליסמית ומיפוי־נגד של השכונה וגבולותיה, במטרה להנכיח את "הזכות לעיר" ולהעצים את המרחב הציבורי במזרח ירושלים. לסיכום, ההרצאה תציע מתווה לפיתוחה של שפה חזותית ומושגית חדשה, שאינה שואפת לייצר מפה מוסכמת והומוגנית, אלא מנכיחה את הפערים, הרב־לשוניות ואי־ההסכמות המובנות בתוך המרחב האזורי.

ד"ר אדר' ליאת סאבין בן שושן מרצה, אדריכלית וחוקרת תרבות חזותית ומרחבית. היא משמשת כעמיתת הוראה במחלקה לתרבות חזותית וחומרית באקדמיה לאמנות ועיצוב בצלאל ובמכללת שנקר. מחקריה מתמקדים באדריכלות מודרניסטית, פוליטיקה של המרחב באזורי קונפליקט, מיפוי־נגד (Counter-Mapping) ופדגוגיות חזותיות ביקורתיות. ליאת סאבין בן שושן היא מייסדת וראש המעבדה למושגים מרחביים דו־לשוניים בבצלאל, ושותפה לפיתוח מודלים של אזוריות (Regionalism) ותכנון אלטרנטיבי בישראל/פלסטין במסגרת המכון למחשבה ישראלית.

רועי ביגר

התכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי

מעבדת שדה לעיצוב חיים בתנאי קיצון מדבריים

'מעבדת שדה לעיצוב חיים בתנאי קיצון' היא מודל פדגוגי ומחקרי שפותח בעשור האחרון במסגרת התכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי בבצלאל, אשר בוחן כיצד סביבות קיצון יכולות לשמש כזרז לתהליכי פיתוח ועיצוב חדשניים ולהתמודדות עם אתגרים מורכבים וחיים בתנאי קיצון.

המעבדה מתקיימת כסמינר אינטנסיבי וחזרתי בערבה, הנשען על שיתופי פעולה ארוכי טווח עם מרכזי מחקר ופיתוח, חקלאים, יזמים, אנשי טכנולוגיה, בעלי תפקידים וקהילות מקומיות, ומהווה פלטפורמה ייחודית ללמידה מבוססת שטח בתנאים מדבריים. הסטודנטים פועלים בתוך מציאות המאופיינת בריחוק גיאוגרפי, תנאי אקלים קיצוניים, מחסור במשאבים ותלות בתשתיות מורכבות, תנאים ההופכים את המדבר למעבדה חיה למחקר ולעיצוב.

ההרצאה תתמקד במתודולוגיה שפותחה עבור הסמינר ובאופני העבודה במהלכו: מחקר מבוסס מקום, למידה מרחבית, עבודה רב תחומית ושילוב בין ידע אקדמי, ידע מקומי ופרקטיקות טכנולוגיות. יוצגו תהליכי העבודה של הסטודנטים, דרכי התיווך בין מחקר לעיצוב, וכן האופן שבו המפגש הישיר עם תנאי השטח והאנשים מעצב צורות חדשות של התבוננות, ניסוח בעיות ופיתוח פתרונות.

באמצעות סקירה של פרויקטים ותובנות שנצברו לאורך שנות הפעילות, ההרצאה תבקש לדון בפוטנציאל של סביבות קיצון כמרחב פדגוגי למחקר, חדשנות ועיצוב, ובתפקידם של שיתופי פעולה מתמשכים ביצירת תשתית ללמידה ולפיתוח ידע יישומי והשפעה.

רועי ביגר מעצב מוצר ושירות, מרצה וחוקר בתכנית לתואר שני בעיצוב תעשייתי בבצלאל. מנהל המסלול לאתגרים דחופים ב CIVIX, ארגון המקדם תהליכי חדשנות מבוססי עיצוב במגזר הציבורי, מטעם קרן בלומברג ומרכז פרס לשלום ולחדשנות. עמד בראש המסלול לניהול עיצוב וחדשנות בתואר השני (2017-2022) והקים וניהל את המרחב לטכנולוגיות חדשות בבצלאל (2019-2024). בוגר M.des בהצטיינות בבצלאל, כיום דוקטורנט בפקולטה לארכיטקטורה ותכנון ערים בטכניון.